უარყოფითი კონკორდი ქართულ სამეტყველო და ჟესტურ ენებში

ქეთევან მარაული

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე ლინგვისტიკის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად

გამოყენებითი ენათმეცნიერება

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: თამარ მახარობლიძე, პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2025

„როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.“

ქეთევან მარაული

16/06/2025

აბსტრაქტი

უარყოფის კატეგორია კარგად შესწავლილია და გამოკვლეული. ეს არის კატეგორია, რომელიც ოდითგანვე აქტუალური იყო, რადგან როგორც მატი მიეცამოც აღნიშნავს, იგი ყოველთვის აშკარად არის მარკირებული. ზევრ ენას, მათ შორის ქართულ სამეტყველო და ჟესტური ენებსაც, ახასიათებს უარყოფითი კონკორდი, ანუ როცა რამდენიმე უარყოფითი მარკერით გადმოიცემა ერთი უარყოფითი მნიშვნელობა.

ნაშრომში განხილული იქნება, უარყოფითი კონკორდის ზოგადი სურათი ქართულ სამეტყველო ენასა (გურული და ფშაური დიალექტის მაგალითზე) და ქართულ ჟესტურ ენაში. სხვადასხვა თეორიულ მასალაზე დაყრდნობით ნაშრომში გამოკვეთილია უარყოფითი კონკორდის კონსტრუქციები. აღსანიშნავია ის, რომ ქართული ჟესტური ენა, ჯერ კიდევ შესწავლის ეტაპზეა, ამიტომ სამაგისტრო ნაშრომში თავმოყრილია არსებული კვლევები, რომელიც გვაჩვენებს ქართულ ჟესტურ ენაში უარყოფითი კონკორდის სისტემებს. ასევე გამოკვეთს ამ ენისთვის დამახასიათებელ უნიკალურ უარყოფით ფორმებს.

კვლევისას ძირითადი აქცენტი კეთდება იმაზე, რომ გამოიკვეთოს რომელი უარყოფითი სიტყვებით იქმნება ნეგაციური კონკორდი და როგორი კომბინაციებით არის ის წარმოდგენილი ქართულ სამეტყველო ენასა და ქართულ ჟესტურ ენაში. მიღებული შედეგები შედარებულია უკვე არსებულ კვლევებთან.

კვლევის შედეგების საფუძველზე შეიძლება ითქვას, რომ ქართულ სამეტყველო ენასა და ქართულ ჟესტურ ენაში უარყოფითი კონკორდის საკმაოდ მრავალფეროვანი სტრუქტურა არსებობს. ასეთი სახით ამ სტრუქტურების შესასწავლად კი ეს კვლევა პირველი გადადგმული ნაბიჯია.

საკვანძო სიტყვები: ნეგაცია, უარყოფა, ერთმაგი უარყოფა, ორმაგი უარყოფა, უარყოფითი კონკორდი, ჟესტური ენა.

Abstract

The category of Negative is well studied and researched. This is a category that has been relevant for a long time, because as Matt Miestamo points out, it is always clearly marked. Many languages, including Georgian speaking and Georgian Sign Language, are characterized by a negative concord, that is, when one negative value is conveyed with several negative markers.

The paper will discuss the general picture of the negative Concord in Georgian speaking (on the example of the Guruli and Pshauri dialect) and Georgian Sign Languages. Based on various theoretical materials, negative Concord constructions are highlighted. It should be noted that Georgian Sign Language is still in the study stage, so the master's thesis includes existing studies that show negative Concord systems in Georgian Sign Language. It also reveals unique negative forms characteristic of Sign language.

During the study, the main focus is on determining which negative words a negative concord is created and what combinations it is represented in Georgian speaking and Sign languages. The results obtained are comparable to existing studies.

Based on the results of the study, it can be said that there is a fairly diverse structure of negative Concord in Georgian language and Georgian Sign language. This study is the first step in studying these structures.

Keywords: Negative, Single Negative, Double Negative, Negative Concord, Georgian Sign Language.